

Betænkning

over forslag til lov om styrelsen af kommunernes skolevæsen og af virksomhed efter lov om fritidsundervisning m. v.

(Afgivet af udvalget den 28. januar 1970).

Udvalget har holdt 25 møder og har herunder haft 5 samråd med undervisningsministeren, som endvidere skriftligt har besvaret en række spørgsmål fra udvalget.

Enkelte af spørgsmålene med ministerens besvarelser er optrykt som bilag til betænkningen.

Udvalget har modtaget mundtlige og/eller skriftlige henvendelser fra

Amtskonsulenternes Samråd,
Amtsrådsforeningen i Danmark,
Ballerup-Måløv kommunes fælleslærerråd,
Bibliotekarforeningen for Folkebibliotekerne,
Bymæssige Kommuner,
Børne- og Ungdomskorpsets Samråd,
Danmarks Biblioteksforening,
Danmarks Førstelærerforening,
Danmarks Lærerforening,
Dansk Aften- og Ungdomsskole Forening,
Danske Gymnasieelevers Sammenslutning,
Dansk Idræts-Forbund,
Den danske Købstadforening,
Dansk Ungdoms Fællesråd,
Foreningen af skolepsykologer og konsulenter for specialundervisning i Danmark,
Fælleslærerrådet i København,
Fællesudvalget for Bornholms amtskommune,
Gymnasieskolernes Lærerforening,
Herstedernes kommune,
Kommunalbestyrelserne i Brønderslev,
Skanderborg og Ikast,
Krogårdsskolens lærere,
Københavns Lærerforening,
Københavns magistrats 1. afdeling,
Københavns skoledirektion,

De samvirkende Kommunalforeninger i Danmark,
Skoledirektøernes Samråd,
Skolekommissionen i Brøndbyerne,
Skolekommissionen for Gentofte kommune,
Skolekommissionen i Maarslet kommune,
Skolekommissionen i Oksbøl,
Skolekommissionen og lærerrådet ved Resen skole, Skive,
Skole og Samfund — Landsforeningen af skolekommissioner, skolenævn og forældreforeninger,
Skole og Samfund, København,
Styrelsen for amtskonsulenterne for fritidsundervisningen,
Ungdomsskoleinspektørerne i Randers, Esbjerg, Ålborg, Århus og Odense,
Ungdomsskoleledere på B-kursus, Madse-løkke.
Endvidere fra skolenævn, forældreforeninger eller skoleråd ved:
Krogårdsskolen,
Langesø skole,
Mårslet skole,
Rasmus Rask-Skolen,
Rosenvangsskolen i København,
Sct. Annagades skole, Århus,
Sundskolen, Faaborg,
Svenstrup skole og Vestergårdsskolen, Vibjylland, samt fra
en kreds af pædagoger og forældre i Helsingør og omegn.
Endelig er modtaget henvendelser fra lærerstuderende i Silkeborg Seminarium,
Th. Langs Seminarium og
Aalborg Seminarium.

Udvalget har under sit arbejde med lovforslaget indgående drøftet såvel væsentlige principielle spørgsmål som mere detaljerede bestemmelser i lovforslaget.

Drøftelserne er på en række punkter resulteret i ændringsforslag til lovforslaget. Der kan herom henvises til nedenstående af undervisningsministeren stillede ændringsforslag med ledsagende bemærkninger.

Endvidere henvises i denne forbindelse til de som bilag optrykte besvarelser af nogle af udvalgets spørgsmål til ministeren.

Udvalget har bl. a. drøftet spørgsmålet om omfanget af de årsberetninger, der ifølge lovforslagets § 33 skal udarbejdes af skolekommissionen og fritidskommissionen.

Undervisningsministeren har i denne forbindelse oplyst, at bestemmelsen om, at der skal udarbejdes en årsberetning om kommunens skolevæsen, ikke er ny, men de hidtidige bestemmelser herom samles i en fælles bestemmelse, der også omfatter virksomheden efter kapitel I-IV i fritidsundervisningsloven, jfr. bemærkningerne til § 33. § 33 må sammenholdes med § 49, hvorefter amtsrådet på grundlag af årsberetningerne fra de enkelte kommuner i amtsråds kredsen skal udarbejde en samlet årsberetning, der indsendes til undervisningsministeriet.

De i årsberetningerne indeholdte oplysninger vil kunne anvendes af de kommunale og amtskommunale skolemyndigheder i forbindelse med budgetlægning, planlægningsvirksomhed m. v. Oplysningerne vil endvidere kunne tjene som grundlag for de oversigter over skole- og undervisningsforhold, som udarbejdes i undervisningsministeriets økonomisk-statistiske kontor.

Det er udvalgets opfattelse, at disse beretninger ikke bør udvides ud over, hvad der svarer til den hidtidige praksis, og således bør begrænses til at indeholde de oplysninger, der er nødvendige for de nævnte formål.

Udvalget har endvidere drøftet spørgsmålet om befordringsordninger for andre uddannelsessøgende, som amtsrådet ifølge lovforslagets § 38, stk. 1, sidste pkt., skal træffe beslutning om efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren.

Ministeren har over for udvalget oplyst, at udgiften til disse befordringsordninger skal afholdes af amtskommunerne, og at

det er hensigten at fastsætte nærmere regler herom fra den 1. april 1971 at regne.

Der henvises i øvrigt til ministerens besvarelse af udvalgets spørgsmål 6, der er optrykt som bilag.

Udvalget har drøftet spørgsmålet om indførelse af en fælles stillingsbetegnelse for ledere af kommunale folkeskoler, jfr. lovforslagets § 57, stk. 1. Ministeren har over for udvalget oplyst, at betegnelsen „førstelærer“ er anvendt som stillingsbetegnelse for lederne af de små skoler som en konsekvens af bestemmelserne i lønnings- og klassificeringslovens § 26, stk. 20, men at spørgsmålet om indførelse af en fælles stillingsbetegnelse vil kunne tages op til overvejelse i forbindelse med de førstkommande aftaleforhandlinger om løn- og andre ansættelsesvilkår for folkeskolens tjenestemænd, jfr. tjenestemandslovens § 45.

Hvad angår spørgsmålet om de kommunale gymnasieskolers stilling, finder udvalget det ønskeligt, at der fastsættes en frist, eventuelt 1. april 1972, for de nuværende kommunale gymnasieskolers overgang til amtskommunal status. Ministeren har givet tilsagn om, at der nedsættes et udvalg, der skal overveje spørgsmålet og snarest muligt afgive indstilling om de kommunale gymnasieskolers fremtidige stilling.

Københavns magistrat har i en henvendelse til udvalget henstillet, at der må blive tilvejebragt hjemmel for at yde Københavns kommune statstilskud til specialundervisningsformål, observationsskoler, skolecentraler og skoletandpleje, således at Københavns kommune ligestilles med landets øvrige kommuner, til hvilke der vil kunne ydes statstilskud til de nævnte formål efter lovforslagets § 81.

Ministeren har over for udvalget oplyst, at spørgsmålet om statens fortsatte ydelse af tilskud til visse skole- og undervisningsformål, nemlig undervisningscentre for handicappede elever, observationsskoler og skolecentraler, vil blive taget op til principiel overvejelse med henblik på en eventuel lovgivning herom, og at Københavns kommunes forhold vil blive medinddraget i disse overvejelser.

Udvalget har drøftet Københavns og Frederiksberg kommuners særstilling, der er en følge af den kommunale lovgivning.

Udvalget finder det ønskeligt, at der i forbindelse med en kommende hovedstadsordning indføres så vidt muligt samme styrelsesordning inden for skole- og undervisningsforvaltningen i disse kommuner som i landets øvrige kommuner.

Udvalget indstiller herefter lovforslaget til vedtagelse med de af ministeren foreslåede ændringer.

Ændringsforslag.

Af undervisningsministeren, tiltrådt af udvalget:

Til § 7.

1) I stk. 1 affattes sidste pkt. således:

„Stillinger som skoledirektør, viceskoleinspektør, rektor, ledende skoleinspektør, ledende skolepsykolog og skoleinspektør besættes af kongen.“

Til kapitel 2. Overskriften.

2) I overskriften ændres ordet „primærkommunerne“ til: „kommunerne“.

Til § 9.

3) I stk. 4 ændres ordet „Undervisningsministeren“ til: „Amtsrådet“.

4) Efter stk. 4 indsættes som nyt stykke:

„Stk. 5. Hvor forholdene i en kommune taler derfor, kan amtsrådet tillade, at skolekommissionens medlemstal fastsættes til 13 eller 15, hvoraf kommunalbestyrelsen vælger henholdsvis 7 eller 8 medlemmer efter reglerne i stk. 2, nr. 1, medens de øvrige 6 eller 7 medlemmer vælges efter reglerne i stk. 2, nr. 2.“

Til § 10.

5) I stk. 1 indsættes efter ordene „3 eller 5 medlemmer“: „, jfr. dog stk. 3.“

6) Efter stk. 2 indsættes som nyt stykke:

„Stk. 3. Såfremt der ved en skole er oprettet specialklasserækker, tiltrædes skolenævnet af yderligere 2 medlemmer, der vælges af og blandt de personer, der på

valgets tidspunkt har forældremyndigheden over børn, der er indskrevet i skolen som elever i de pågældende klasser.“

Stk. 3 bliver herefter stk. 4.

Til § 11.

7) Stk. 3, nr. 2, affattes således:

„2. 3 medlemmer valgt af kommunalbestyrelsen efter indhentet indstilling fra de stedlige børne- og ungdomsforeninger, bestyrelserne for de ungdomsklubber, der er godkendt i henhold til lov om fritidsundervisning m. v., samt repræsentanter for de stedlige idrætsorganisationer.“

8) Stk. 5 affattes således:

„Stk. 5. For hvert medlem af nævnene vælges tillige en stedfortræder, der indstilles efter reglerne i stk. 2-4.“

Til § 12.

9) Stk. 1 udgår, og i stedet indsættes:

„§ 12. Skoledirektøren eller den ledende skoleinspektør samt fælleslærerrådets formand deltager uden stemmeret i skolekommissionens møder. Skoledirektøren eller den ledende skoleinspektør samt en repræsentant for ungdomsskolens og voksenundervisnings lærere deltager uden stemmeret i fritidskommissionens møder.

Stk. 2. Undervisningsministeren fastsætter regler om, i hvilket omfang repræsentanter for ledere og lærere i øvrigt deltager i kommissionernes og nævnenes møder.

Stk. 3. Undervisningsministeren fastsætter endvidere regler om, i hvilket omfang repræsentanter for elevråd, hvor sådanne findes, deltager i nævnenes møder.“

10) I stk. 2, der herefter bliver stk. 4, indsættes efter ordet „Lærerrepræsentanterne“: „og eventuelle elevrepræsentanter.“

Til § 18.

11) Ordene „ydes der“ ændres til: „kan der ydes“.

Til § 22.

12) I stk. 6 indsættes efter ordene „den ledende skoleinspektør“: „viceskoleinspektøren“.

Til § 23.

13) Der tilføjes som nyt 2. pkt.:

„Indstillinger om ansættelse af ledere og lærere skal omfatte 3 af ansøgerne, mellem hvilke valget træffes af den ansættende myndighed, jfr. dog § 7, stk. 2.“

Til § 24.

14) Stk. 2 affattes således:

„Stk. 2. Efter samråd mellem fritidskommissionen og skolekommissionen udarbejdes der en årlig oversigt over lokaler og udendørsanlæg, der er egnede til ungdomsskolevirksomhed, fritidsvirksomhed for børn og unge og fritidsundervisning for voksne. Fritidskommissionen afgiver på grundlag heraf indstilling til kommunalbestyrelsen om anvisning af lokaler og anlæg.“

15) I *stk. 3* ændres ordet „Dens“ til: „Fritidskommissionens“.

Til § 25.

16) I *stk. 2* ændres ordene „den kommunale ungdomsskole“ til: „kommunale ungdomsskoler“.

Der tilføjes som nyt 2. pkt.:

„Indstillinger om ansættelse af ledere og lærere skal omfatte 3 af ansøgerne, mellem hvilke valget træffes af den ansættende myndighed, jfr. dog § 7, stk. 2.“

17) Efter *stk. 2* indsættes som nyt stykke:

„Stk. 3. Den udfærdiger instrukser for ledere af kommunale ungdomsskoler. Instrukserne forelægges gennem kommunalbestyrelsen amtsrådet til godkendelse, jfr. § 44.“

Til § 27.

18) I *stk. 2* udgår ordene „, være oversidder“.

19) Stk. 4 affattes således:

„Stk. 4. Sammen med lærerrådet formidler det et samarbejde mellem skole og hjem og sørger for et oplysningsarbejde blandt skolens forældre, der tager sigte på en forståelse af barnets situation i skolen.“

20) Efter *stk. 8* indsættes som nye stykker:

„Stk. 9. Det kan afgive udtalelser til kommunalbestyrelsen om budgetforslag, der vedrører skolen.

Stk. 10. Det kan udfærdige særlige ordensregler for skolen.

Stk. 11. Ansøgninger om stillinger som henholdsvis skoleleder og viceskoleinspektør, der er opslået med pligt til at gøre tjeneste ved en bestemt skole, forelægges skolenævnet til udtalelse, inden skolekommissionen foretager indstilling om besættelse af stillingen.

Stk. 12. Hvis en ansøger til en lærerstilling ved kommunens skolevæsen ønsker at blive ansat med tjeneste ved en bestemt skole, forelægges ansøgningen skolenævnet til udtalelse, inden skolekommissionen foretager indstilling om besættelse af stillingen.

Stk. 13. Skolenævnet kan afgive udtalelser og stille forslag til skolekommissionen og kommunalbestyrelsen om alle spørgsmål, der vedrører skolen. Det skal afgive erklæring i alle sager vedrørende skolen, der forelægges det af skolekommissionen eller kommunalbestyrelsen.“

Til § 28.

21) I *stk. 4* ændres ordene „ungdomsskolens lærere“ til: „ledere og lærere ved de kommunale ungdomsskoler“ og ordene „den kommunale ungdomsskole“ til: „de kommunale ungdomsskoler“.

22) I *stk. 5* ændres ordet „ungdomsskolens“ til: „ungdomsskolernes“.

23) I *stk. 6* ændres ordene „ungdomsskolens lærere“ til: „ungdomsskolernes ledere og lærere“ og ordet „ungdomsskolen“ til: „ungdomsskolerne“.

24) Efter *stk. 6* indsættes som nyt stykke:

„Stk. 7. Ansøgninger om stillinger som henholdsvis ungdomsskoleinspektør og lærer ved en kommunal ungdomsskole forelægges ungdomsskolens nævnet til udtalelse, inden fritidskommissionen foretager indstilling om besættelse af stillingen.“

Til § 30.

25) I *stk. 4* ændres ordet „lærerpersonalet“ til: „fritidsundervisningens ledere og lærere“.

Til § 32.

26) 1. pkt. affattes således:

„Skolekommissionen og fritidskommissionen samt de i § 11 omhandlede nævn kan afgive udtalelser og stille forslag til kommunalbestyrelsen om alle spørgsmål, der vedrører henholdsvis kommunens skole- og undervisningsforhold og virksomhed efter kapitel I-IV i lov om fritidsundervisning m.v.“

Til § 33.

27) Ordene „de enkelte nævn“ ændres til: „skolenævnene og de i § 11 omhandlede nævn“.

Til § 35.

28) I *stk. 1* ændres ordene „sammen med“ til: „ved forhandling med“ og ordet „skolemyndigheder“ til: „myndigheder“.

29) I *stk. 2* ændres ordet „skolemyndigheder“ til: „myndigheder“.

Til § 40.

30) I *stk. 3* affattes 2. pkt. således:

„Stillinger som rektor, ledende skolepsykolog og skoleinspektør besættes af kongen.“

Til § 42.

31) I *stk. 1*, 1. pkt., ændres ordene „§§ 27 og 32“ til: „§ 27, stk. 1-9 og 13“, 2. pkt. affattes således: „Indstillinger efter § 27, stk. 7-9 og 13, afgives til amtsrådet“.

32) I *stk. 7* ændres ordet „lederen“ til: „leder“. Der tilføjes som nyt 2. og 3. pkt.: „Indstillinger om ansættelse af skolens leder og lærere skal omfatte 3 af ansøgerne, mellem hvilke valget træffes af den ansættende myndighed. Indstilles en ansøger til en stilling ved en folkeskole som nr. 1 med alle stemmer, skal denne ansøger ansættes, hvis han opfylder de krav, der i øvrigt gælder for ansættelse i stillingen.“

Til § 44.

33) Efter ordene „§ 22, stk. 6“, tilføjes: „og § 25, stk. 3,“.

Til § 45.

34) I *stk. 1* udgår 1. pkt.

35) I *stk. 2* udgår ordene „lønninger og“.

36) Efter *stk. 2* indsættes som nyt stykke:

„*Stk. 3.* Undervisningsministeren kan fastsætte regler om udbetaling af lønninger til ledere og lærere ved amtsrådets foranstaltning.“

Til § 49.

37) Ordene „kommunernes skolemyndigheder“ ændres til: „kommunalbestyrelserne“.

Til § 50.

38) I *stk. 2*, 2. pkt., ændres ordet „5“ til: „3“. Der tilføjes som nyt 3. pkt.: „Indstilles en ansøger som nr. 1 med alle stemmer, skal denne ansøger ansættes, hvis han opfylder de krav, der i øvrigt gælder for ansættelse i stillingen.“

Til § 57.

39) I *stk. 2* ændres ordet „kommunes“ til: „kommunal“.

Til § 58.

40) I *stk. 1* ændres ordene „udpeges til“ til: „ansættes som“.

41) I *stk. 2* udgår sidste pkt.

Til § 59.

42) I *stk. 1* indsættes mellem ordene „kan“ og „amtsrådet“: „der under“, ordet „kommunalbestyrelsen“ udgår, og ordet „ansætte“ ændres til: „ansættes“.

Til § 60.

43) I *stk. 1* indsættes efter ordene „faglige konsulenter, der har faste undervisningstimer ved skolen,“: „ledere af børnehaveklaser“.

Til § 61.

44) I *stk. 1*, nr. 6, indsættes efter ordene „ledere m. fl.“: „, jfr. § 22, stk. 6.“

Til § 62.

45) I *stk. 1* udgår ordene „, være oversidder“.

46) I *stk. 2*, nr. 3, ændres ordet „Indførelse“ til: „Anvendelse“.

47) I *stk. 2* indsættes efter nr. 5 som nyt nummer:

„6. Særlige ordensregler for skolen.“

Til § 66.

48) I *stk. 1* foran „§ 34“ indsættes: „§ 9, stk. 5,“.

Til § 71.

49) I *stk. 1*, 1. pkt., indsættes efter ordene „5 medlemmer“: „, jfr. dog sidste pkt.“ Der tilføjes som nyt 4. pkt.: „Såfremt der ved en skole er oprettet specialklasserækker, tiltrædes skolenævnet af yderligere 2 medlemmer, der vælges af og blandt de personer, der på valgets tidspunkt har forældremyndigheden over børn, der er indskrevet i skolen som elever i de pågældende klasser.“

50) I *stk. 3*, 2. pkt., ændres ordene „3 medlemmer“ til: „halvdelen af medlemmerne“.

51) Efter *stk. 4* indsættes som nyt stykke: „*Stk. 5*. Skoledirektionen fastsætter regler om, i hvilket omfang repræsentanter for elevråd, hvor sådanne findes, deltager i skolenævnets møder.“

Til § 72.

52) *Stk. 12* affattes således:

„*Stk. 12*. Sammen med lærerrådet formidler skolenævnet et samarbejde mellem skole og hjem og sørger for et oplysningsarbejde blandt skolens forældre, der tager sigte på en forståelse af barnets situation i skolen.“

Til § 73.

53) I *stk. 1* udgår ordene „for ham“.

54) I *stk. 2* ændres ordene „børnehavélærere og fritidshjemspædagoger“ til: „børnehavepædagoger og fritidspædagoger“.

Til § 74.

55) I *stk. 1* ændres ordene „2 skoleledere“ til: „3 skoleledere“ og ordene „6 lærere“ til: „9 lærere“.

Bemærkninger til ændringsforslagene.

Til nr. 1.

Ved ændringsforslaget opretholdes kongelig udnævnelse af tjenestemænd inden for det kommunale skolevæsen i samme omfang som hjemlet ved skoletilsynslovens § 39, stk. 1, hvorefter stillinger som skoleinspektør, konsulent for særundervisningen i folkeskolens 6. lønningsklasse, rektor, stadsskoleinspektør og skoledirektør besættes af kongen. Herudover er medtaget stillinger som viceskoledirektør, der er optaget i lønnings- og klassificeringsloven i lønramme 36. Stillinger som ungdomsskoleinspektør med lønning som skoleinspektør vil også være omfattet af bestemmelsen om kongelig udnævnelse.

I henhold til tjenestemandslovens § 3 skal der senere fremsættes lovforslag om, hvilke tjenestemænd der skal udnævnes af kongen. Undervisningsministeriet har derfor for sit vedkommende ikke ment på nuværende tidspunkt at burde stille forslag om ændring af den hidtil gældende ordning, idet det herved forudsættes, at spørgsmålet om kongelig udnævnelse af tjenestemænd inden for det kommunale skolevæsen indgår i de samlede overvejelser af, hvilke tjenestemænd der skal udnævnes af kongen.

Til nr. 2.

Ændringen er af sproglig karakter.

Til nr. 3.

Det må anses for rimeligt, at kompetencen til at meddele dispensationer til nedsættelse af skolekommissionens og fritidskommissionens medlemstal tillægges amtsrådet, der efter lovforslaget er tilsynsmyndighed for kommunerne uden for København, bortset fra Frederiksberg kommune.

Til nr. 4.

Ved at tillade skolekommissioner med et medlemstal på højst 15 vil skolenævn i den overvejende del af landets kommuner blive repræsenteret i skolekommissionerne.

Til nr. 5 og 6.

I de tilfælde, hvor der ved en skole er oprettet en eller flere specialklasserækker for handicappede elever, må det anses for

ønskeligt, at der gives forældrene til elever i de pågældende klasser en særlig adgang til at blive repræsenteret i skolens skolenævn, og det foreslås derfor, at denne forældre-kreds i sådanne tilfælde skal vælge yderligere 2 medlemmer til nævnet.

Til nr. 7.

Ved den ændrede formulering gives der også repræsentanter for de stedlige idrætsorganisationer adgang til at foretage indstilling til kommunalbestyrelsen om valg af medlemmer til fritidsnævnet.

Til nr. 8.

Ved ændringsforslaget præciseres det, at stedfortrædere for nævnsmedlemmer skal indstilles efter de samme regler, som gælder med hensyn til indstilling af vedkommende medlemmer. Det følger dog ikke heraf, at stedfortræderen skal repræsentere samme organisation, forening eller lignende som det valgte medlem.

Til nr. 9.

§ 12, stk. 1, opdeles af redaktionelle hensyn i 3 stykker.

Bestemmelsen i stk. 3 om eventuelle elevrepræsentanters deltagelse i nævnenes møder er affattet på en sådan måde, at undervisningsministeren skal fastsætte regler herom.

Til nr. 10.

Ved ændringen præciseres det, at eventuelle elevrepræsentanter, der får adgang til at deltage i skolenævnets og ungdomsskolenævnets møder efter de regler, der efter § 12, stk. 3, skal fastsættes herom, ikke må overvære den del af forhandlingerne, der angår indstilling om ansættelse af ledere og lærere.

Til nr. 11.

Efter ændringen vil diæter til medlemmer af kommissioner og nævn kun kunne ydes med den kommunale tilsynsmyndigheds samtykke, jfr. § 16, stk. 2, i den kommunale styrelseslov.

Til nr. 12.

Skolekommissionen skal også udfærdige instruks for viceskolelederen i kommuner, hvor en sådan stilling er oprettet efter lønnings- og klassificeringsloven.

Til nr. 13.

Det må anses for hensigtsmæssigt, at der i loven optages bestemmelser om, hvorledes indstillinger om ansættelse af ledere og lærere skal foretages. Indstillinger skal i alle tilfælde omfatte 3 af ansøgerne, mellem hvilke valget træffes af den ansættende myndighed. Ved en henvisning til § 7, stk. 2, fastslås det, at hvis en ansøger enstemmigt indstilles som nr. 1, skal den ansættende myndighed dog følge indstillingen.

Til nr. 14.

Ved ændringen fastslås det, at den årlige oversigt over lokaler og udendørsanlæg skal udarbejdes efter samråd mellem fritidskommissionen og skolekommissionen, da den nævnte oversigt vedrører begge kommissioners virksomhedsområde.

Til nr. 15.

Ændringen er af redaktionel karakter.

Til nr. 16.

Ændringen i § 25, stk. 2, er af redaktionel karakter. Med hensyn til tilføjelsen af et nyt 2. pkt. i § 25, stk. 2, henvises til bemærkningerne til den under nr. 13 foreslåede ændring til § 23.

Til nr. 17.

På tilsvarende måde som skolekommissionen efter § 22, stk. 6, skal udfærdige instrukser for ledere m. fl. inden for det kommunale skolevæsen, foreslås det, at fritidskommissionen skal udfærdige instrukser for ledere af kommunale ungdomsskoler. Instrukserne skal gennem kommunalbestyrelsen forelægges amtsrådet til godkendelse.

Til nr. 18.

Ændringen er af sproglig karakter.

Til nr. 19.

Ved den ændrede affattelse af bestemmelsen præciseres det, at skolenævnet har til opgave sammen med lærerrådet dels at formidle et samarbejde mellem skole og hjem, dels at sørge for et oplysningsarbejde blandt forældrene, f. eks. ved at arrangere foredrag og diskussionsmøder, der har til formål at skabe gensidig kontakt og forståelse mellem forældre og lærere om børnenes forhold til skolen og dens undervisning.

Bet. o. lovf. om styrelsen af kommunernes skolevæsen m. v.

Til nr. 20.

Den foreslåede udvidelse af skolenævnets lovbestemte beføjelser tilsigter at give skolenævnet øgede muligheder for at præge miljøet og udviklingen ved den skole, hvor det er valgt.

Til nyt stk. 9. Efter den foreslåede bestemmelse får skolenævnet ret til at udtale sig om den del af budgetforslaget vedrørende kommunens skolevæsen, som direkte vedrører den pågældende skole. Hvis skolenævnet vil gøre brug af sin udtaleret, må anmodningen herom fremsættes over for kommunalbestyrelsen mellem budgetforslagets 1. og 2. behandling.

Til nyt stk. 10. Foruden det fælles ordensreglement for kommunens skoler, der efter folkeskolelovens § 28 skal udfærdiges af skolekommissionen efter forhandling med fælleslærerrådet, findes det rimeligt, at der tillægges skolenævnet ret til at udfærdige særlige ordensregler for den pågældende skole. Sådanne særlige ordensregler, hvorom der skal forhandles med lærerrådet, jfr. den under nr. 47 foreslåede ændring til § 62, stk. 2, må dog udfærdiges inden for rammerne af det fælles ordensreglement, og det må endvidere være en forudsætning, at der forhandles med de respektive nævn inden for fritidsundervisningsens område, såfremt der er tale om foranstaltninger, der griber ind i virksomheden efter loven om fritidsundervisning m.v.

I de tilfælde, hvor der findes elevråd eller andre former for elevsammenslutninger på skolerne, må det anses for rimeligt, at der gives elevrepræsentanterne adgang til at fremkomme med forslag til lærerrådet og skolenævnet om udformningen af det særlige ordensreglement samt adgang til at deltage i forhandlingerne herom. Dette vil kunne bestemmes i de regler, der skal fastsættes i medfør af § 12, stk. 3.

Til nyt stk. 11. I forbindelse med ansættelse af skoleledere, d.v.s. førstelærere, skoleinspektører og rektorer, samt vice-skoleinspektører tillægges der efter den foreslåede bestemmelse skolenævnet ved den skole, hvor den pågældende efter embedsopslaget skal gøre tjeneste, ret til at udtale sig om ansøgerne til stillingen, herunder om,

hvilken eller hvilke af ansøgerne skolenævnet anser for bedst egnet til stillingen, inden skolekommissionen foretager indstilling om besættelse af denne. Skolenævnets udtalelse er kun af vejledende karakter.

Til nyt stk. 12. Efter folkeskolelovens § 27, stk. 1, ansættes lærere ved en kommunes eller et skoleforbunds samlede skolevæsen og har pligt til at gøre tjeneste ved flere skoler inden for kommunen eller skoleforbundet. Hvis en ansøger til en lærerstilling i sin ansøgning har udtrykt ønske om at blive ansat med tjeneste ved en bestemt af kommunens skoler, må det dog anses for rimeligt, at der gives skolenævnet ved den pågældende skole lejlighed til at udtale sig om ansøgeren, inden skolekommissionen foretager indstilling om besættelse af stillingen.

Til nyt stk. 13. Ændringsforslaget er hovedsagelig af redaktionel karakter, idet bestemmelsen om skolenævnets almindelige ret til at afgive udtalelser og stille forslag og dets tilsvarende pligt til at afgive erklæringer flyttes fra § 32 til et særligt stk. i § 27. Der er dog foretaget den realitetsændring, at skolenævnet får ret til at henvende sig ikke blot til kommunalbestyrelsen, men også til skolekommissionen og en tilsvarende pligt til at besvare forespørgsler både fra kommunalbestyrelsen og fra skolekommissionen.

Skolenævnet vil efter den nævnte bestemmelse f. eks. kunne fremsætte forslag om afvigelser for den pågældende skole inden for undervisningsplanens rammer og om særlige undervisningsformer ved skolen.

Til nr. 21-23.

Da der ikke findes lærerråd ved de kommunale ungdomsskoler, bør det præciseres i loven, at både ledere og lærere ved de kommunale ungdomsskoler skal deltage i de i § 28, stk. 4 og 6, omhandlede samråd med ungdomsskolenævnet.

I øvrigt er der tale om ændringer af redaktionel karakter.

Til nr. 24.

Den foreslåede bestemmelse svarer til de under nr. 20 som nyt stk. 11 og nyt stk. 12 foreslåede ændringer til § 27. Ansøgninger om stillinger som leder og lærer ved en kommunal ungdomsskole skal forelægges ung-

domsskolenævnet, der har hele kommunen som virksomhedsområde, til udtalelse, inden fritidskommissionen foretager indstilling om besættelse af stillingen.

Til nr. 25.

Da der ikke findes lærerråd inden for fritidsundervisningen for voksne (voksenundervisningen), bør det præciseres i loven, at både fritidsundervisnings ledere og lærere skal deltage i det i § 30, stk. 4, omhandlede samråd med voksenundervisningsnævnet.

Til nr. 26 og 27.

Ændringerne, der er af redaktionel karakter, er en følge af, at bestemmelsen om skolenævnets almindelige ret til at afgive udtalelser og stille forslag og dets tilsvarende pligt til at afgive erklæringer flyttes fra § 32 til et nyt stk. 13 i § 27.

Til nr. 28 og 29.

Ændringsforslagene indebærer, at en kommunalbestyrelse er forpligtet til at fremkomme med et oplæg til brug ved forhandlingen med amtsrådet om udarbejdelsen af udbygningsplanen. Samtidig præciseres amtsrådets ansvar for, at der udarbejdes en udbygningsplan.

Til nr. 30.

Det foreslås, at lederstillinger, der efter lovforslaget skal oprettes ved en amtskommunes skole- og undervisningsvæsen, herunder stillingen som ledende skolepsykolog, skal besættes af kongen i samme omfang som tilsvarende lederstillinger ved en kommunes skole- og undervisningsvæsen, jfr. den under nr. 1 foreslåede ændring til § 7, stk. 1.

Til nr. 31.

Ændringerne i § 42, stk. 1, der er en følge af de foreslåede ændringer til §§ 27 og 32, er hovedsagelig af redaktionel karakter, men indebærer, at der også tillægges skolenævnet ved en amtskommunal skole ret til at udtale sig om budgetforslag, der vedrører skolen.

Til nr. 32.

Ændringen i § 42, stk. 7, er af redaktionel karakter.

Med hensyn til tilføjes af nyt 2. og 3. pkt. i stk. 7 henvises til bemærkningerne til den under nr. 13 foreslåede ændring til § 23.

Til nr. 33.

Ændringen er af redaktionel karakter.

Til nr. 34-36.

Det må anses for hensigtsmæssigt, navnlig af hensyn til gennemførelsen af en smidig ordning i en overgangsperiode, at bestemmelsen om, at amtsrådet forestår udbetaling af lønninger til ledere og lærere ved det kommunale skolevæsen, ændres til en almindelig bemyndigelse for undervisningsministeren til at fastsætte regler om udbetaling af lønninger til ledere og lærere ved amtsrådets foranstaltning.

Til nr. 37.

Ændringen er af redaktionel karakter, idet årsberetningen efter § 33 indsendes gennem kommunalbestyrelsen til amtsrådet.

Til nr. 38.

Ved ændringsforslaget bringes bestemmelsen om indstilling om ansættelse af amtskonsulenter og amtskolepsykolog i overensstemmelse med de tilsvarende bestemmelser om indstillinger om ansættelse af ledere og lærere, jfr. de under nr. 13, nr. 16 og nr. 32 foreslåede ændringer til henholdsvis § 23, § 25, stk. 2, og § 42, stk. 7.

Til nr. 39.

Ændringen er af redaktionel karakter.

Til nr. 40.

Ved ændringsforslaget præciseres det, at den sædvanlige ansættelsesprocedure, herunder opslag af stillingen, skal følges ved besættelse af stillingen som ledende skoleinspektør.

Til nr. 41.

Ændringsforslaget indebærer, at det overlades til kommunalbestyrelsen at træffe nærmere bestemmelse om skoledirektørens administrative funktioner, jfr. § 58, stk. 1.

Til nr. 42.

Ændringsforslaget er en følge af, at stillinger som ledende skolepsykolog skal besættes af kongen efter de under nr. 1 og nr. 30 foreslåede ændringer til henholdsvis § 7, stk. 1, og § 40, stk. 3.

Til nr. 43.

Efter at ledere af børnehaveklasse er normeret som selvstændige stillinger i løn- og klassificeringsloven, bør de nævnes særskilt i loven som medlemmer af lærerrådet.

Til nr. 44.

Ændringen er af redaktionel karakter.

Til nr. 45.

Ændringen er af sproglig karakter.

Til nr. 46.

Ændringen er af sproglig karakter.

Til nr. 47.

Ændringsforslaget er en følge af, at der tillægges skolenævnet ret til at udfærdige særlige ordensregler for skole, jfr. den under nr. 20 som et nyt stk. 10 i § 27 foreslåede bestemmelse.

Til nr. 48.

Ændringen er en konsekvens af den under nr. 4 foreslåede ændring.

Til nr. 49.

Ændringsforslaget svarer til den under nr. 5 og 6 foreslåede ændring til § 10.

Til nr. 50.

Ændringen, der er af redaktionel karakter, er en følge af den under nr. 49 foreslåede ændring til § 71, stk. 1.

Til nr. 51.

Ændringsforslaget svarer til den i § 12, stk. 3, foreslåede bestemmelse, hvorefter undervisningsministeren fastsætter regler om, i hvilket omfang repræsentanter for elevråd, hvor sådanne findes, deltager i nævnenes møder. I København foreslås regler om elevrepræsentanternes deltagelse i skolenævnenes møder fastsat af skoledirektionen.

Til nr. 52.

Ændringsforslaget svarer til den under nr. 19 foreslåede ændrede affattelse af § 27, stk. 4.

Til nr. 53.

Ændringen er af redaktionel karakter.

Til nr. 54.

Ændringen er af sproglig karakter, jfr. lov nr. 209 af 21. maj 1969.

Til nr. 55.

Under hensyn til de forøgede arbejdsopgaver, der påhviler fælleslærerrådet i København, foreslås rådet — i forhold til gældende lov — udvidet med 1 viceskoleinspektør og 3 lærere, således at det får følgende sammensætning: 3 skoleledere, 1 viceskoleinspektør og 9 lærere valgt af henholdsvis samtlige skoleledere, samtlige viceskoleinspektører og samtlige lærere.

Langkilde.

Knud Bro.

Lembourn.

Ellen Strange Petersen,
næstformand.

Holger Hansen.

Robert Christensen.

Enggaard.

Samuelsen.

Bernhard Baumgaard.

Svend Haugaard,
formand.

Ejner Nielsen.

Søren B. Jørgensen.

Gorrsen.

A. W. Larsen.

Orla Møller.

Karl Max Rasmussen.

Gunhild Duc.

Bilag.

Spørgsmål til undervisningsministeren og ministerens besvarelser.

Spørgsmål 1:

Vil ministeren stille ændringsforslag til § 9, stk. 3, således at folkebibliotekerne repræsenteres i fritidskommissionen, og til § 12, stk. 1, således at den ledende bibliotekar (eller en af denne udpeget stedfortræder) deltager uden stemmeret i fritidskommissionens møder?

Svar:

Lovforslaget omfatter ikke folkebibliotekernes virksomhed, og jeg mener derfor ikke, at folkebibliotekerne bør repræsenteres i fritidskommissionen.

Spørgsmålet om den ledende bibliotekars deltagelse uden stemmeret i fritidskommissionens møder vil kunne løses gennem de regler, der i medfør af § 12 skal fastsættes om andre lederes og læreres deltagelse i kommissionernes og nævnenes møder.

Spørgsmål 2:

Hvad er kriteriet for, at en skole er selvstændig, jfr. § 10, stk. 1?

Svar:

En skole er selvstændig, når den har egen leder. En skole, der ikke har egen leder, skal være henlagt under en anden skole. Når bortses fra midlertidige ordninger (anneks-skoler), kan kun skoler, der alene omfatter højst de 4 yngste årgange, henlægges under en anden skole.

Spørgsmål 3:

Der ønskes en nærmere belysning af, hvad der skal forstås ved ordene „en undervisning, der kan stå mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen“, jfr. § 20, stk. 1.

Svar:

Efter grundlovens § 76 skal undervisningspligten frit kunne opfyldes enten i folkeskolen eller ved en undervisning, der „står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen“.

Udtrykket hidrører fra lov af 2. maj 1855 § 1, der først blev endeligt ophævet i 1937, og det var denne lovs ordning af skolefrihedsspørgsmålet, der dannede den aktuelle baggrund og forbilledet for den tilsvarende bestemmelse i grundloven af 1915, § 83. Efter 1855-loven var undervisningspligten fyldstgjort for privat underviste børn, såfremt de ved halvårlige prøver fandtes at „besidde samme grad af kundskab og færdighed i de foreskrevne undervisningsgenstande, som børn af samme alder i gennemsnit opnår i skolen“.

Det fremgår heraf, at alene undervisningens *resultater* er afgørende for undervisningspligtens opfyldelse, derimod ikke de former eller metoder, der benyttes, eller de lærerkræfter, der anvendes. På den anden side må undervisningen omfatte alle folkeskolens fag, og fagene må indgå i undervisningen senest fra det skoleår, hvor det kræves i folkeskolen.

Hvilke krav der må stilles inden for de enkelte fag, er tvivlsomt. Dette hænger sammen med, at kravenes opfyldelse forudsættes konstateret ved regelmæssige (nu årlige) prøver og ikke først ved undervisningspligtens ophør. For folkeskolens vedkommende er imidlertid kun *fagrækken* i de enkelte skoleår fastlagt i selve loven, der overlader det til de enkelte kommuner at fastsætte fagenes nærmere indhold og omfang og de „mål, hvortil der bør nås“ fra år til år, jfr. folkeskolelovens § 8. De

i „Den blå betænkning“ (betænkning nr. 253/1960) opstillede mål for folkeskolens fag kræves således først opfyldt ved undervisningspligtens ophør.

Der kan ikke stilles krav om, at undervisningen for at stå mål med folkeskolens skal omfatte et bestemt dagligt, ugentligt eller årligt timetal eller et bestemt antal dage eller uger om året.

1855-loven krævede, at de privat underviste børn hver for sig nåede frem til, hvad børn *gennemsnitlig* opnår i den offentlige skole. Dette krav lader sig selvsagt ikke opretholde under en moderne skoleordning. Hvad man højst kan forlange af den private skole eller hjemmeundervisning i denne henseende er, at den fører børnene frem til, hvad de hver *ud fra deres individuelle forudsætninger* ville have opnået, hvis de havde fulgt undervisningen i folkeskolen.

Spørgsmål 4:

Vil det ikke være rimeligt at lade skolenævnet udarbejde undervisningsplaner (§ 22, stk. 1) og fastsætte ordningen og omfanget af årsprøver (§ 22, stk. 7) samt udfærdige ordensreglement (§ 22, stk. 3)?

Skal der udfærdiges instrukser for lærere, og bør i så fald skolenævnet være med (§ 22, stk. 6)?

Svar:

1) Som det fremgår af besvarelsen af tidligere spørgsmål, er der udarbejdet standardundervisningsplaner for folkeskolen, som har vundet stor udbredelse. For gymnasieskolerne gælder en normalplan.

Udarbejdelsen af standardplaner og normalplaner vil, ikke mindst under en stærkt decentraliseret administrationsordning, være et meget vigtigt middel for undervisningsministeriet i bestræbelserne på at tilvejebringe og opretholde et ensartet pædagogisk niveau i alle landets skoler, og det er med henblik herpå i lovforslagets § 37, stk. 3, bl. a. bestemt, at undervisningsministeren skal fastsætte regler om affattelsen af skoleplaner og undervisningsplaner. På denne baggrund vil det efter undervisningsministeriets opfattelse ikke være rimeligt eller hensigtsmæssigt at henlægge beføjelsen til at udarbejde udkast til undervisningsplaner til de enkelte skolers skolenævn.

Men skolenævnet vil efter lovforslagets § 32 over for kommunalbestyrelsen kunne fremsætte forslag om afvigelser for den pågældende skole inden for standardplanens rammer og om særlige undervisningsformer ved skolen. Der henvises i denne forbindelse også til forslaget § 27, stk. 5, hvorefter skolenævnet efter indstilling fra lærerrådet godkender arbejdets fordeling mellem lærerne samt den egentlige arbejdsplan.

2) Efter ministeriets opfattelse bør ordningen og omfanget af eventuelle årsprøver være ens ved kommunens skoler, og det er derfor foreslået, at beføjelsen til at træffe bestemmelse herom henlægges til skolekommissionen og ikke til de enkelte skolers skolenævn, jfr. bemærkningerne til § 22, stk. 7, side 24, sp. 1 f.n.-sp. 2 f.o.

3) Efter folkeskolelovens § 28 udfærdiger skolekommissionen efter forhandling med fælleslærerrådet et ordensreglement. Efter samme bestemmelse fastsætter undervisningsministeren almindelige regler for, hvorledes der skal forholdes over for elever, der gennem deres opførsel skader skolens arbejde.

Efter ministeriets opfattelse bør de nævnte bestemmelser opretholdes, men ministeriet vil samtidig finde det rimeligt, at der — ved ændring af lovforslagets §§ 27 og 62 — tillægges skolenævnet ret til efter forhandling med lederen og lærerrådet at udfærdige særlige ordensregler, der skal gælde for den skole, hvor nævnet er valgt. Sådanne særlige ordensregler må dog udfærdiges med respekt af det fælles ordensreglement, og det må endvidere være en forudsætning, at der forhandles med de respektive nævn inden for fritidsundervisningens område, såfremt der bliver tale om foranstaltninger, der griber ind i virksomheden efter loven om fritidsundervisning m. v.

I de tilfælde, hvor der findes elevråd eller andre former for elevsammenslutninger på skolerne, må det endvidere anses for rimeligt, at der gives elevrepræsentanterne adgang til at fremkomme med forslag til lærerrådet og skolenævnet om udformningen af det særlige ordensreglement samt adgang til at deltage i skolenævnets og lærerrådets forhandlinger om udfærdigelsen af reglementet. Dette vil kunne bestemmes i de regler, der vil blive fastsat i medfør af § 12, stk. 1, 4. pkt.

4) Ministeriet mener ikke, at der bør gælde en almindelig regel om, at der skal udfærdiges instrukser for lærere, og denne opfattelse støttes af Danmarks Lærerforening. Men selv om loven ikke indeholder nogen bestemmelse herom, vil der ikke være noget til hinder for, at de kommunale skolemyndigheder udfærdiger instrukser for lærerpersonalet, hvis det skønnes hensigtsmæssigt, og såvel skolekommissionen som skolenævnene vil kunne stille forslag herom til kommunalbestyrelsen, jfr. lovforslagets § 32.

Spørgsmål 5:

Vil skolenævnets afgørelse af spørgsmål om oprykning m. v. efter § 27, stk. 2, fremdeles kunne indbringes for højere myndighed, jfr. § 65, stk. 1 og 2, og er ordet „administrative“ indføjjet i bestemmelsen (§ 27, stk. 2) for at understrege, at der alene er tale om en legalitetsmæssig efterprøvelse af afgørelsen?

Svar:

Skolenævnets afgørelse af spørgsmål efter § 27, stk. 2, er endelig i den forstand, at der kun vil kunne blive tale om en legalitetsmæssig efterprøvelse af afgørelsen.

Spørgsmål 6:

Hvilke regler har ministeren tænkt sig at fastsætte i de fremtidige befordringsordninger for andre uddannelsessøgende, jfr. § 38, stk. 1, sidste punktum?

Svar:

Ifølge bemærkningerne til lovforslagets § 38, stk. 1, er det ministeriets opfattelse, at befordring af elever og andre uddannelsessøgende, der er ude over den undervisningspligtige alder, i fremtiden bør være en amtskommunal opgave. I overensstemmelse hermed påtænker ministeriet fra den 1.

april 1971 at lade amtskommunerne drage omsorg for etablering og bekostning af befordringsordninger for:

HF-studerende.

Realkursister.

Elever til handelseksamen og højere handelseksamen.

Tekniske assistenter, laboranter, værkstedsskoleelever og kunsthåndværkere.

Maskinmesteraspiranter.

Gymnasieelever og studenterkursister.

For befordringsordningerne tænkes fastsat nogenlunde samme retningslinjer, som gælder for befordring af gymnasieelever og studenterkursister, jfr. cirkulære af 14. juli 1967, dog at bestemmelsen om, at der normalt ikke kan ydes godtgørelse til befordring inden for samme kommune, agtes ophævet.

Spørgsmål 7:

Efter den gældende tilsynslovs § 26, stk. 1, 2. punktum, skal konsulenten, hvis en kommunes særklasser samles i en skole for sig, normeres som skoleinspektør ved denne skole. Vil denne bestemmelse være bortfaldet ved lovforslagets gennemførelse og i bekræftende fald med hvilken begrundelse?

Svar:

Såfremt specialklasserne — tidligere betegnet som særklasserne — ved en kommunes skolevæsen er samlet i en skole for sig, skal denne skole have sin egen leder i medfør af lovforslagets § 57, stk. 1.

Ved større skolevæsener, hvor der findes specialklasser på flere af kommunens skoler, vil der kunne ansættes en pædagogisk konsulent, der har tilsyn med de nævnte klasser.